

Prieinamumas atveria galimybes. Žmonės su judėjimo negalia gamtos objektuose

Ginta Žemaitaitytė- Buinevičė,
Lietuvos žmonių su negalia sąjunga

Įvadas

- Kodėl svarbu užtikrinti gamtos prieinamumą visiems?
- Judėjimo negalią turinčių žmonių teisinės teisės lankytis gamtos objektuose (JT Neįgaliųjų teisių konvencija, nacionaliniai teisės aktai)
- Lietuvos ir kitų šalių gamtos objektų prieinamumo situacija

170 dalyvių

- Ar jūsų įstaigoje yra pritaikyta infrastruktūra asmenims su negalia?
  - Taip - 79
  - Iš dalies – 88
  - Ne - 3
-
- Ar esate anksčiau dalyvavę mokymuose apie negalios pažinimą ir bendravimą su negalią turinčiais asmenimis?
  - Taip – 97
  - Ne - 73

Prieinamumo svarba

- **Lygių galimybių kūrimas** – žmonės su negalia turi teisę dalyvauti visuomeniniame gyvenime ir mėgautis gamtos teikiamais privalumais.
- **Socialinė įtrauktis** – prieinami gamtos objektai skatina šeimas, draugus ir bendruomenes keliauti kartu, nesukuriant atskirties.
- **Ekonominė nauda** – įrengus universalaus dizaino infrastruktūrą, didėja lankytojų skaičius, o tai naudinga vietos turizmui ir verslui.

Lietuvoje objektų gamtoje prieinamumą žmonėms su negalia reglamentuoja šie pagrindiniai nacionaliniai teisės aktai:

- 1. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas**, 1. 6 straipsnio 3 dalis, 2. 27 straipsnio 10 dalis
  - Nustato esminius statinių reikalavimus, įskaitant prieinamumą žmonėms su negalia.
  - Reikalauja, kad naujai statomi ar rekonstruojami viešieji pastatai, infrastruktūra ir rekreaciniai objektai atitiktų universaliojo dizaino principus.
- 2. Statybos techninis reglamentas (STR) „Pastatų prieinamumas“ (STR 2.03.01:2019)**
  - Detaliai reglamentuoja, kaip turi būti įrengti takai, poilsio aikštelės, pandusai, turėklai, tualetai gamtoje ir kiti objektai, kad būtų prieinami žmonėms su negalia.
- 3. Lietuvos Respublikos žmonių su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas**
  - Įpareigoja užtikrinti, kad visos viešosios erdvės, įskaitant gamtos objektus ir saugomas teritorijas, būtų pritaikytos žmonėms su negalia.
- 4. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas**
  - Nurodo, kad saugomose teritorijose turi būti sudarytos sąlygos lankytis visiems žmonėms, įskaitant negalią turinčius asmenis.
- 5. Lietuvos Respublikos turizmo įstatymas**
  - Pabrėžia prieinamo turizmo svarbą ir įpareigoja turizmo infrastruktūrą pritaikyti žmonėms su negalia.
- 6. Aplinkos ministerijos ir kitų institucijų įsakymai, rekomendacijos**
  - Pavyzdžiui, „**Gamtinio turizmo objektų pritaikymo žmonėms su negalia gairės**“, kurios padeda įgyvendinti praktinius sprendimus takams, informaciniams stendams ir poilsio zonoms.

Nauda

- Padidėjęs serotonino kiekis
- Padidėjęs vitamino D kiekis
- Sumažėjęs kortizolio kiekis
- Sudegintos kalorijos
- Geresnė atmintis, susikaupimas ir dėmesys
- Sumažėjusi širdies ligų rizika
- Geresnis miegas
- Lengvesni depresijos simptomai
- Sustiprinta imuninė funkcija
- Didesnė laimė ir ramybė

Mokslininkų nuomonė

- Aktyvus gyvenimo būdas turi daug teigiamų padarinių asmeniui ir visai visuomenei. Taigi, aktyvesnis aktyvaus gyvenimo būdo skatinimas yra naudingas asmeniui geresnės sveikatos požiūriu ir yra ekonomiškai visuomenės išteklių naudojimas, nes sumažina sveikatos priežiūros išlaidas. Todėl svarbu gerinti gamtos prieinamumą.
- Didesnis prieinamumas savo ruožtu reiškia, kad žmonės gali pagerinti savo gyvenimo kokybę. (Thompson Coon *ir kt.*., [Citata2011 m.](#) ; Zingmark *ir kt.*., [Citata2019](#)).
- Gamtos sąveikos nauda sveikatai, taip pat senos buvimo lauke tradicijos paskatino politinę diskusiją apie poilsio lauke prioritetą Švedijoje.
- 2012 m. Švedijos parlamentas priėmė rekreacijos lauke politiką su dešimt tikslų, iš kurių vienas yra „Prieinama gamta kiekvienam“, kurioje teigiama, kad „*Visi žmonės turi turėti galimybę būti ir mėgautis gamta bei kultūriniais kraštovaizdžiais, kuriuose tenkinami įvairūs žmonių poreikiai*“ (Swedish Gov Writ, [Citata2012](#) /13, p. 51).

Šalys, kurios įgyvendina rekreacijos lauke politiką:

1. **Suomijoje** įgyvendinama „**Rekreacijos ir laisvalaikio politikos**“ priemonės, kurios taip pat orientuojasi į neįgaliųjų įtraukimo užtikrinimą. Rekreacinės erdvės ir gamtos takai pritaikyti žmonėms su negalia pagal universaliojo dizaino principus.
  - Ypač akcentuojamas prieinamumas nacionaliniuose parkuose ir gamtos apsaugos teritorijose, kuriuose įrengiami pritaikyti takai ir poilsio zonos.
2. **Norvegija** įgyvendina „**Prieinamo turizmo**“ strategiją, kuri apima tiek prieinamumą miestų, tiek ir gamtos vietų. Turizmo ir gamtos apsaugos institucijos bendradarbiauja užtikrindamos, kad žmonės su negalia galėtų mėgautis tiek miesto, tiek gamtos rekreacija.
  - Norvegijoje pritaikoma specifinė politika, skirta neįgaliesiems, kuri padeda plėtoti infrastruktūrą, užtikrinančią prieinamumą viešose ir gamtos erdvėse.
3. **Kanada** turi „**Kraštovaizdžio ir laisvalaikio prieinamumo**“ politiką, kurioje dėmesys skiriamas tiek miestų, tiek gamtos objektų pritaikymui žmonėms su negalia.
  - Nacionaliniai parkai, rekreacijos zonos ir takai yra pritaikyti pagal „**Universalios prieigos**“ principus, taip suteikiant galimybę asmenims su judėjimo negalia dalyvauti lauko veiklose.

Šalys, kurios įgyvendina rekreacijos lauke politiką:

- 4. Australijoje** yra „**Prieinamo turizmo ir rekreacijos politikos**“, kurios tikslas – padidinti žmonių su negalia galimybes naudotis rekreacinėmis gamtos teritorijomis.
  - Nacionalinė ir valstijų valdžia įgyvendina iniciatyvas, kad gamtos turizmas ir rekreacija būtų kuo labiau prieinami neįgaliesiems. Tai apima pritaikytas trasas, poilsio zonas ir paslaugas.
- 5. Jungtinėje Karalystėje** įgyvendinamos „**Prieinamumo politikos**“ viešosiose erdvėse, kurios apima gamtos rezervatus ir rekreacijos vietas.
  - Politikos tikslas – užtikrinti, kad visi žmonės, įskaitant neįgaliuosius, galėtų pasiekti ir naudotis atvirose erdvėse, kurios skirtos laisvalaikiui ir poilsiui.
- 6. Nyderlandai** taip pat turi „**Laisvalaikio ir prieigos politiką**“, kurioje skiriama dėmesio įvairių lauko objektų pritaikymui žmonėms su negalia.
  - Nacionaliniai parkai ir gamtos takai pritaikyti ir įrengiami pagal reikalavimus, kad būtų užtikrinta jų prieinamumas visiems.
- 7. Vokietija** pasitvirtino „**Prieinamumo užtikrinimo politiką lauko rekreacijoje**“, kuri apima tiek infrastruktūros gerinimą, tiek ir paslaugas, kad žmonės su negalia galėtų mėgautis lauko veiklomis.

Patirtis

Lietuvos turizmo srityje jaučiamas didelis neatitikimas tarp turizmo paslaugų paklausos ir pasiūlos individualių poreikių turintiems žmonėms, nes netenkina gana didelės žmonių grupės poreikių.

Dažniausiai pasitaikančios kliūtys

- Nepritaikyti takai (smėlis, neišspręsti aukščių skirtumai, akmenuotos dangos, siauri takai)
- Prastas infrastruktūros pritaikymas (prieigos, statūs laiptai, laiptai be pandusų)
- Trūksta informacijos apie prieinamumą (internete, vietoje)
- Nepritaikyti sanitariniai mazgai ir poilsio zonos
- Nepakankamas viešojo transporto pritaikymas atvykti į gamtos objektus

Takų ir infrastruktūros pritaikymas

- Mediniai ar kietos dangos takai vietoje smėlio ar akmenų
- Nuolydžiai, pandusai ir keltuvai vietoje laiptų
- Platesni takai, tinkami vežimėliams, vaikštynėms

Gamtoje – kuo mažiau technikos

- Technika genda
- Užtrunka pakilti/nusileisti

Paslaugų pritaikymas

- Pritaikytos poilsio vietos su takeliais ir suolų aukščio derinimu.
- Tinkamai pritaikyti sanitariniai mazgai.
- Lankytojų centrų darbuotojų mokymai, kaip bendrauti, kaip padėti žmonėms su negalia.

Visiems prieinama poilsio aikštelė (Švedija)

Informacijos sklaida

- Internetinės svetainės su aiškia informacija apie pritaikytus gamtos objektus
- Interaktyvūs žemėlapiai su maršrutais
- Pažymėjimai ir simboliai informaciniuose stenduose
- Virtualūs turai ar skaitmeninės priemonės asmenims, negalintiems fiziškai lankytis.

Realybę
 atitinkančios
 informacijos
 turėjimas,
 sutaupytų
 laiko, leistų
 išvengti
 nepatogių
 situacijų

Simbolių paaiškinimai:

Dėl apsilankymo būtina susitarti iš anksto

Visiting must be arranged in advance
 Визит должен быть согласован заранее
 Besuch nach Vorabsprache

Pastatą galima apžiūrėti tik iš išorės

The building can be viewed only from outside
 Здание можно осмотреть только снаружи
 Das Gebäude ist nur von Außen zu besichtigen

Lankymui pritaikyta tik dalis pastato

Only part of the building is adapted for visitors
 Только часть здания адаптирована для посещения
 Für den Besuch angepasster Teil des Gebäudes

Lankytis galima tik su pagalba

Visiting is only possible with assistance
 Посещение возможно только с помощью
 Besuch ist nur mit Hilfe möglich

Universaliai pritaikyta lankytis visiems

Accessible For all
 Беспрепятственно доступно для всех
 Universell angepasst für alle

Yra neįgaliųjų automobilių parkavimo vietos

Parking spaces for people with disabilities
 Места для стоянки автомобилей маломобильных людей
 Es gibt Parkplätze für die Behinderten

Nelygus grindinys / akmenys / smėlis / žvyras

Uneven pavement / stones/sand / gravel
 Неровная мостовая / камни / песок / гравий
 Unebener Boden / Steine / Sand / Kies

Neįgaliesiems pritaikytas atskiras įėjimas

Separate entrance adapted for people with disabilities
 Отдельный вход адаптирован для маломобильных людей
 Für die Behinderten angepasster einzelner Eingang

Prie įėjimo įrengtas pandusas / nuovaža

Ramp / loading ramp at the entrance
 У входа установлен пандус / скат
 Am Eingang eingerichtete Rampe / Laderampe

Informacinės lentos

Viešojo transporto gerinimas

- Prie gamtos objektų vedančių autobusų ir traukinių maršrutų pritaikymas
- Specialiai pažymėtos parkavimo vietos šalia lankytinų vietų

Prieinamumas prie Kew Gardens

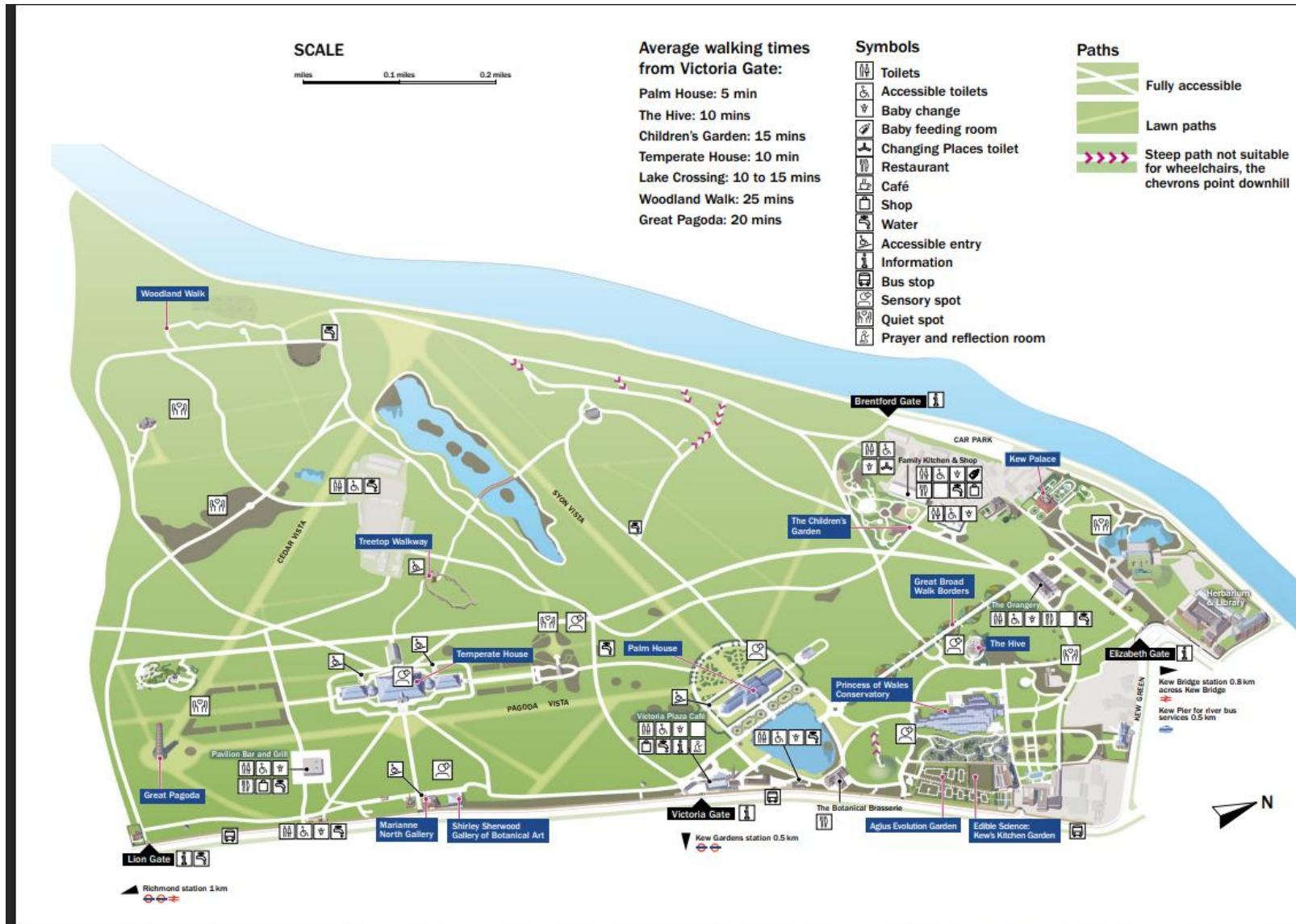
Norime, kad visi smagiai praleistų laiką Kew, todėl siekiame teikti prieinamumo palaikymo paslaugas soduose.

Karališkieji botanikos sodai Kew Gardens

Šiame puslapyje

- [Biliety kainos](#)
- [Atvykimas čia](#)
- [Vežiojimas aplinkui](#)
- [Prieinamumo žemėlapis](#)
- [Vizualus vadovas](#)
- [BSL turai](#)
- [Judėjimo paspirtukai ir vežimėliai](#)
- [Atrakcionai](#)
- [Pritaikomi tualetai](#)
- [Klausos kėlpos](#)
- [Susisieki](#)

- <https://www.youtube.com/watch?v=uaT3FvdIZdk&t=111s>

Stounhendžo prieinamumas žmonėms su negalia

YOUR VISIT

To help you get the most out of your visit, we've outlined all of the information you might need to help you get the most out of your visit below. You can find more [specific information on access provisions at Stonehenge here](#).

A carer or companion is welcome to join you - just let us know on arrival that you have someone with you.

Some facilities may require booking in advance, so please contact our customer services team for more information. For further information, or specific queries, you're very welcome to contact us before you visit by following this link [English Heritage Customer Support team](#).

MOBILITY IMPAIRED

- The main areas - in and around the car park, visitor centre and the Stone Circle - are accessible by wheelchair (via tarmac and grass paths (subject to weather)).
- The visitor bus service is accessible for wheelchairs with step-free access onto the bus.
- There are accessible toilets at the visitor centre, including an adult changing area, and an accessible emergency-only toilet close to the Stones.

VISUALLY IMPAIRED

- Audio descriptive tour (subject to availability).
- Large print guides, orientation leaflets and exhibition highlight tours.
- Tactile objects in the internal exhibition and touching stones in the external exhibition.

HEARING IMPAIRED

- Transcripts of audio tours are available and are compatible with many hearing aids.
- Induction loop available.
- The English Language version of the audio tour covers the Stones only (all interpretation on the site, including in the exhibition, is in English). All other versions of the tour cover the exhibition area and the Stones.

AUDIO TOURS

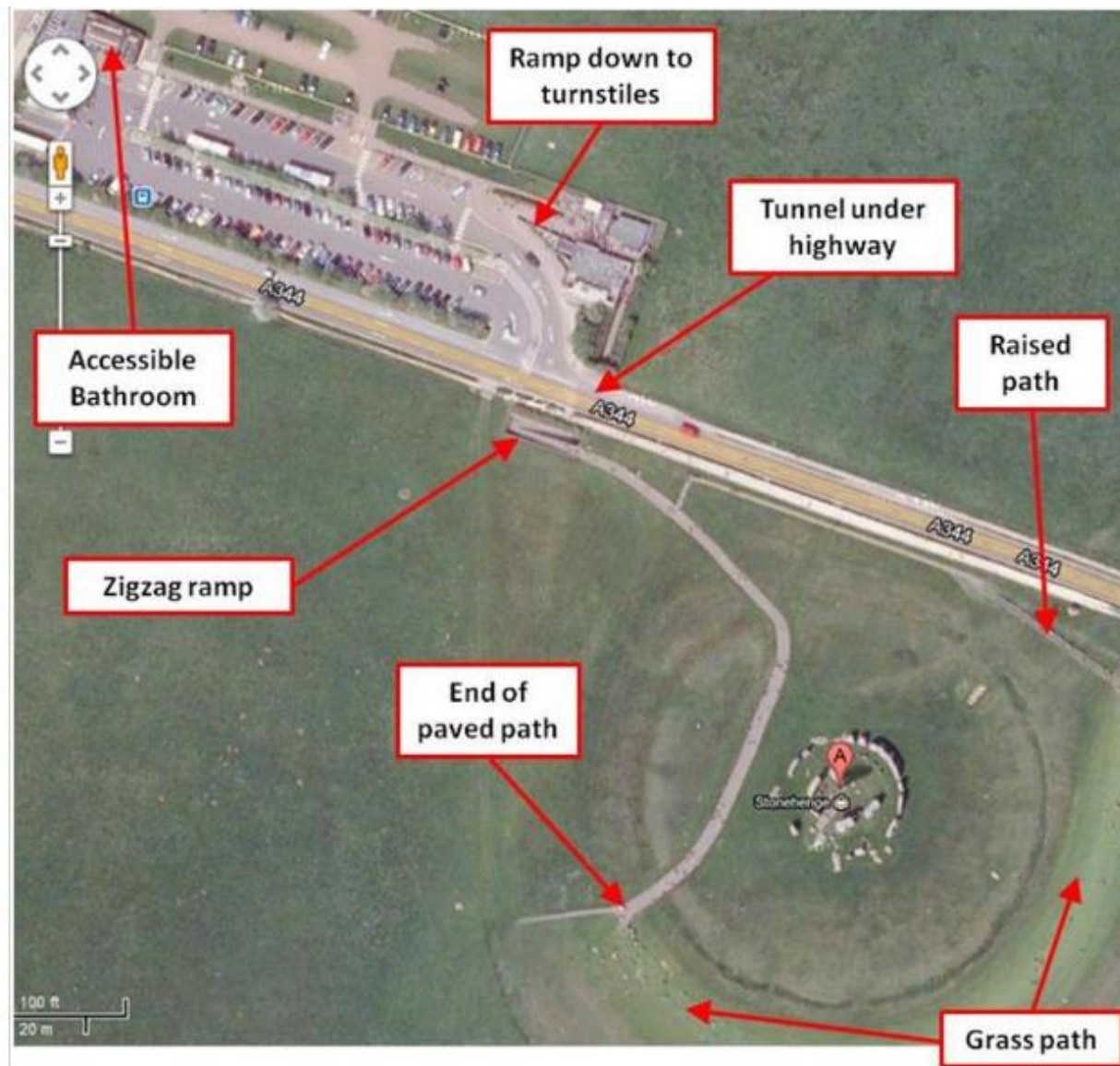
- All audio tours for the Stones last approximately 30 minutes.
- Audio tours for the exhibition last approximately 15 minutes.

LEARNING DISABLED

- Easy Read guides are available on request.

<https://www.english-heritage.org.uk/visit/places/stonehenge/plan-your-visit/access/visitors-with-disabilities/>

Žmonėms su vežimėliais svarbių vietaų žemėlapis

<https://wheelwithus.com/stonehenge-an-incredible-vip-experience-of-a-world-famous-monument/>

Keliauti gali įvairaus amžiaus žmonės

use and assessed on your ability to control it to ensure the safety of yourself and others. Please remember to allow at least 40 minutes for this when planning your first ramble. Transporting, maintaining and insuring the loan scooters involves a large annual outlay, so we have to make a charge to help meet this cost.

I CAN'T GO BEHIND A BUSH NOW!

We aim to have an accessible toilet at the start, lunch stop and finish of each ramble. If there are no permanent facilities on a supported ramble we provide our own using a tent (photo right) or a trailer and a “Porta Potti” camping toilet with handrails. Access is from your scooter. There are baby wipes and an alcohol spray in lieu of water for your hands.

Mandagumo vežimėliai žmonėms su negalia

Kad objektas taptų dar labiau prieinamas judėjimo negalia turintiems lankytojams, vertėtų turėti neįgaliųjų vežimėlius.

- **Svarbu:**

- Vežimėliai turi būti nemokami,
- Vežimėliai turėtų būti lengvai valdomi, techniškai tvarkingi ir pan.
- Vežimėliai turėtų būti prie įėjimo durų ar kt. vietoje, kur lankytojai lengvai juos pamatytų.

Naudodami „accessaloo“ galite lengvai ieškoti prieinamų tualetų, nuspręsti, ar tualetas atitinka jūsų reikalavimus, ar ieškosite kito. Be to, programa leidžia jums pridėti naujų arba atnaujinti esamus tualetus ir bendrinti juos su draugais ir šeima. Kartu mes galime padaryti pasaulį priešamesnį!

Machu Picchu Is Now Wheelchair Accessible For The First Time Ever

By Alana Young 26 April 2019

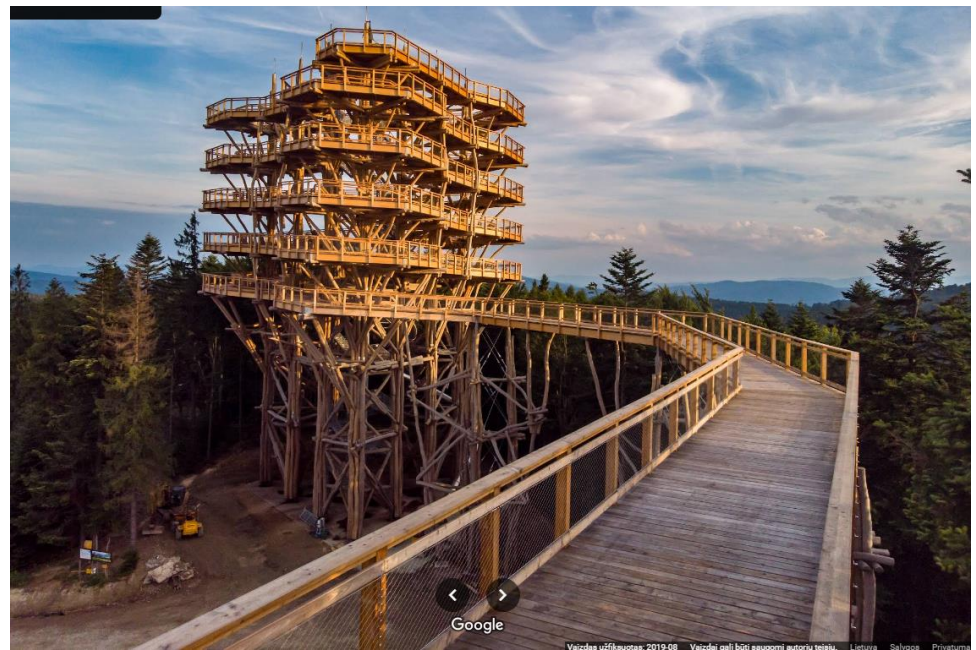

Apžvalgos bokštas Krynica Zdrójuje,

Tai pirmasis toks atrakcionas Lenkijoje, netoli Krokuvos pastatytas 2019 metais. Bokštas yra 49,5 m aukščio. Tai prilygsta 17 aukštų pastatui. Takas medžių viršūnėmis tęsiasi 1030 metrų. Visa konstrukcija neturi laiptų, todėl yra pritaikyta žmonėms su negalia ir šeimoms su vaikų vežimėliais. Į bokštą galima patekti moderniu 6 vietų keltu, kuris taip pat pritaikytas vežimėliams

<https://www.polskieszlaki.pl/en/observation-tower-in-krynica-zdroj/#1-wheelchair-accessible-lookout-tower>

<https://www.polskieszlaki.pl/en/observation-tower-in-krynica-zdroj/>

Apžvalgos bokštas „Sky Walk“ Žemutinėje Silezijoje, Sveraduve Zdrujuje

Žemutinėje Silezijoje, Sveraduve Zdrujuje pastatyto bokšto aukštis yra 65 m. Iki bokšte esančios apžvalgos aikštelės galima pakilti 3 km besidriekiančiu taku. Viršuje yra ir stiklinis tiltas, nuo kurio įspūdingi vaizdai atsiveria ne tik žiūrint į tolį, bet ir žvelgiant žemyn.

<https://www.youtube.com/watch?v=c-Gr0a5aOEI&t=6s>

https://www.15min.lt/gyvenimas/naujiena/keliones/lenkijoje-atidarytas-vienas-auksciausiu-apzvalgos-bokstu-europoje-1630-1516032?utm_medium=copied

Apžvalgos bokštas Szczawno Zdrój mieste, 2022 m.

- Gedimino kalnas yra 532 m virš jūros lygio
- į viršų veda platus ir švelnus takas
  - čia galima saugiai stumdytis vežimėlius ir vedžioti šunis
  - parkavimas ir įėjimas į apžvalgos bokštą nemokami
  - visai kelionei nuo Szczawno Zdrój, rezervuoti apie valandą
  - pakeliui yra suoliukai, tad galima saugiai atsisėsti

https://hasajacezajace-com.translate.google.com/wzgorze-gedymina-wieza-widokowa-szczawno-zdroj/?_x_tr_sl=pl&_x_tr_tl=lt&_x_tr_hl=lt&_x_tr_pto=wapp

Aukštaitijos nacionalinis parkas, Palūšė

Žemaitijos nacionalinis parkas, Šeirės takas, Plateliai

Dzūkijos nacionalinis parkas: Čepkelių mokomasis takas, Stėgalių stumbrynas

Žmonėms su judėjimo negalia pritaikyti gamtos objektai Lietuvoje: objektų nuorodų labai mažai, pagrinde pateikiami straipsniai ar įgyvendinti projektai.

EUROPEAN ACCESSIBILITY RESOURCE CENTRE

Accessible centre EU

Google

Žmonėms su judėjimo negalia pritaikyti gamtos objektai Lietuvoje

Viskas Vaizdai Knygos Vaizdo įrašai Naujienos Finansai Trumpi vaizdo įrašai : Daugiau

Viešbutis „Romantic“
<https://romantic.lt/> › lankytinos-vietos-pritaikytos-negali...
Lankytinos vietos, pritaikytos negalią turintiems asmenims
ANYKŠČIŲ REGIONINIO PARKAS. Čia neįgalieji gali aplankyti interaktyvią, modernią ekspoziciją, susipažinti su Anykščių regioninio parko gamtos ir kultūros ...

Lietuvos žmonių su negalia sąjunga -
<https://www.negalia.lt/uploads/2015/01/Reko...> PDF
REKOMENDACIJOS DĖL GAMTINIŲ REKREACINIŲ ...
cituojant G Anča · Cituoja 4 — Universalus dizainas apjungia specialiai suprojektuotus nuolydžius, lifthus, tualetus, skirtus žmonėms su negalia. Šis dizainas suteikia galimybę naudotis ...
32 puslapiai

Gražutės regioninis parkas
<https://grazutesparkas.lt/neigaliesiems>
Neįgaliesiems
Projekto „Žalieji maršrutai be kliūčių“ metu partneriai sujungė savo pajėgas, kad padarytų gamtos turis prieinamus žmonėms, turintiems judėjimo negalią.

Lietuvos žmonių su negalia sąjunga -
<https://www.negalia.lt/uploads/2015/01/Reko...>
Rekomendacijos-dėl-gamtinių-rekreacinių-teritorijų- ...
Pastatas turi būti tinkamas žmonėms su regos, klausos bei judėjimo sutrikimais, leidžiantis laisvai judėti aplinkoje. Universalus dizaino koncepcija skatina ...
32 puslapiai

15min.lt
<https://www.15min.lt/Gyvenimas/Kelionės>
Kliūtis neįgaliesiems pasigėrėti vaizdu nuo aukščiausio ...
2019-03-19 — Ieškoma kitų sprendimų apžvalgos bokštą pritaikyti žmonėms su judėjimo negalia: stende sumaketuoti atitinkamą kodą, kurį nuskaičius telefone ...

kspic
<https://kspic.lt/Naujienos>
Žemėlapiai neįgaliesiems. Ar jie paklausūs?
2017-01-20 — Projekto svetainėje taip pat galima rasti specialiai judėjimo negalia turintiems žmonėms

GRAŽUTĖS REGIONINIO PARKO LANKYTOJŲ CENTRAS

Lankytojų centras – tai vartai į Gražutės regioninį parką. Vieta, kurioje geriausia planuoti ir pradėti kelionę po regioninį. Centre teikiama informacija apie Gražutės regioninio parko lankytinas gamtos ir kultūros paveldo vertybes, kraštovaizdį ir biologinę įvairovę, muziejus, amatų centrus, pažintinius takus, vandens ir dviračių trasas, stovyklavietes. Lankytojų centre veikia interaktyvi gamtos ekspozicija, V. Žilinskienės „Jūrų muziejus“, Salako krašto etnografinė ekspozicija. Ekskursijos lietuvių, anglų ir rusų k. Galima įsigyti suvenyrų. Wi-Fi.

Kontaktai: +370 670 97265

Adresas: Laisvoji aikštė 14, Salakas, Zarasų rajonas

SABALUNKŲ POILSIAVIETĖ IR BAIDARIŲ PRIEPLAUKA

Sabalunkų stovyklavietė ir baidarių prieplauka – tai judėjimo negalią turintiems žmonėms pritaikyta stovyklavietė su pavėsine, stalais, ugniaviete, tualetu. Taip pat baidarių prieplauka, iš kurios galima patogiai pradėti ir pabaigti žygį baidarėmis.

Stovyklavietės infrastruktūra – stalai, aikštelės danga, laužavietė – pritaikyta žmonės su judėjimo negalia.

Kontaktai: +370 670 97265

Adresas: Sabalunkų kaimas, Salako seniūnija, Zarasų rajonas

SALAKO PAŽINTINIS TAKAS

Salako pažintinis takas – tai istorinį Salako miestelį ir jo apylinkes reprezentuojantis, beveik 5 km ilgio, žiedinis maršrutas. Pažintinio tako rodyklės palydės Jus mediniu taku Luodžio ežero pakrante, apžvalgos bokštelio link. Nuo bokštelio galėsite grožėtis Luodžio ežero panorama, patogiai stebėti vandens ir miško paukščius. Pažintinio tako informaciniuose stenduose atrasite Luodžio ežero istoriją, susipažinsite su aliuviniu mišku ir jo ekosistema, vandens ir miško paukščiais.

Adresas: Salakas, Zarasų rajonas

SALAKO ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS SOPULINGOSIOS BAŽNYČIA

Salako Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčia pastatyta 1906-1911 m. Tai pati aukščiausia akmeninė bažnyčia Lietuvoje (72 m). Ši bažnyčia – didelį įspūdį keliantis ir neeilinę statybos istoriją turintis monumentas. Bažnyčią galima apžiūrėti iš šalimais esančios automobilių stovėjimo aikštelės, iš kurios atsiveria puikus vaizdas.

Adresas: Bažnyčios gatvė 28, Salakas, Zarasų rajonas

Europos žmogaus su negalia kortelė – kas tai?

Europos žmogaus su negalia kortelės tikslas – palengvinti laisvą žmonių su negalia judėjimą ES užtikrinti neįgalųjų galimybes naudotis vienodais privalumais įvairiose valstybėse narėse kultūros, laisvalaikio bei sporto paslaugų sektoriuose. Tai reiškia, kad kortelės turėtojai galėtų gauti daugiau nuolaidų ar papildomų privilegijų lankydamiesi muziejuose, pramogų parkuose ar kitose laisvalaikio vietose visoje ES. Be to, ši kortelė leistų įrodyti, kad žmogus turi negalią, net jei ji nematoma.

Šiuo metu neįgaliojo statuso tarpusavio pripažinimo sistemos ES valstybėse narėse nėra, dėl to po ES keliaujantiems neįgaliesiems gali kilti sunkumų.

Kaip galime pagerinti situaciją?

Būtinai kompleksinis požiūris į prieinamumą. Investicijos į infrastruktūrą yra būtinos. Visuomenės švietimas ir sąmoningumo didinimas yra labai svarbūs.

- **Planuoti naujus projektus pagal universalų dizaino principus** – kiekvienas naujas takas ar infrastruktūros objektas turėtų būti prieinamas visiems.
- **Investuoti į informacijos sklaidą** – žmonės turi žinoti, kur gali keliauti ir kokia infrastruktūra yra prieinama.
- **Bendradarbiauti su bendruomenėmis ir ekspertais** – svarbu įtraukti žmones su negalia į planavimo ir vertinimo procesus.

Svarbu pažinti negalias.

Mokėti bendrauti.

Ypatingai tai gali padėti nesant tinkamam aplinkos bei paslaugų prieinamumui.

Ant šio turėklo Neapolyje yra Brailio raštu apibūdintos vaizdas!

Pabaigai

- Situacija kas metai gerėja, tačiau nepakankamai, todėl iššūkių laukia nemažai.
- Prieinamumas gamtoje nėra tik patogumų kūrimas – tai socialinės įtraukties, pagarbos žmogaus teisėms ir galimybės visiems patirti gamtos grožį klausimas. Nors Lietuvoje dar yra kur tobulėti, geri pavyzdžiai rodo, kad įmanoma sukurti įtraukiančią aplinką. Svarbiausia – bendros pastangos, noras suprasti ir veikti.
- Informacija – svarbus kriterijus. Jeigu objektas ar paslauga pritaikyti ŽN, tačiau apie tai nėra informacijos – niekas ir nesužinos ;)

EUROPOS PRIEINAMUMO IŠTEKLIŲ CENTRAS

Darbas kartu, kuriant žmonėms su negalia prieinamesnę
Europos Sąjungą

Accessible
centre **EU**

Dėkoju už dėmesį!

Iki susitikimo!

Ginta Žemaitaitytė-Buinevičė,
Ginta.zemaitaityte@gmail.com